

Başvuru Numarası : 2022/881
Toplantı Tarihi/Sayısı : 13.10.2022/23
Karar Numarası : 2022/758
Başvuran : L. E.
Başvuran Vekili : --
Adres : --
Muhatap Kurum/Kişi : Elazığ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
Muhatap Adres : --

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuru, başvuranın psikolojik sorunları nedeniyle tek kişilik koğuşa alınma talebine ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuru dilekçesi ve ekleri doğrultusunda, ulusal önleme mekanizması birimi tarafından incelemesi gerçekleştirilen başvuruda özetle başvuran; “13 yıldır ceza infaz kurumunda bulunduğunu, psikolojik sorunlarının olduğunu, halüsinasyonlar gördüğünü, kendisine ve diğer mahpuslara zarar verme eğiliminde olduğunu, Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesine sevkini yapıldığını ancak doktorun kendisine yalnızca ilaç verdiğini ve ilaçların etki etmediğini, sağlık kurulu raporu yazılmadığı için koğuşunun değiştirilmediğini ve açlık grevine başladığını” iddia etmiş ve tek kişilik koğuşa alınmasını talep etmiştir.

3. Elazığ Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Hastanesi Başhekimliğinden alınan 07.07.2022 tarihli yazılı görüşte özetle; “Hastanenin mahkûm servisinin 11.11.2020 tarihi itibari ile Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi Tutuklu Adli Psikiyatri Servisine nakledildiği ve bu sebeple başvuranın talebi hakkında bu hastane ile irtibata geçilmesi gerektiği” belirtilmiştir.

4. Muhatap Elazığ T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan 07.07.2022 tarihli yazılı görüşte özetle; “Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesi tarafından düzenlenen sağlık kurulu raporunda ‘kişinin tek kişilik odada kalmasına gerek olmadığı’ yönünde görüş bildirildiği ve başvuranın iddialarının tıbbi bir dayanağının bulunmadığının tespit edildiği” belirtilmiştir.

5. Başvurandan 03.08.2022 tarihinde alınan yazılı görüşünde özetle; “Düzenlenen sağlık kurulu raporunun gerçeği yansıtmadığı ve psikolojik sorunları nedeniyle tekli koğuşa alınması gerektiği” belirtilmiştir. Başvuranın avukatından 04.08.2022 tarihinde alınan dilekçede özetle; “Hastanenin düzenlemiş olduğu sağlık kurulu raporunun müvekkilinin sağlık durumunu tespitte yeterli olmadığı, 1994-2015 tarihleri arasında alınan raporlara göre müvekkilinin ciddi psikolojik rahatsızlıklarının olduğu ve diğer mahkûmlarla da arasında husumetin bulunduğu” belirtilmiş ve dilekçenin ekinde bahsedilen sağlık ve ilaç raporları ile ... 5. Asliye Ceza Mahkemesi'nin 16.03.2022 tarihli tensip zaptı sunulmuştur.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendinde; “Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan

kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek” Kurumun görev alanları arasında düzenlenmiştir.

7. Aynı Kanun’un 17’nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında; *“özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği”* hükme bağlanmıştır.

8. 24.11.2017 tarihli ve 30250 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanununun Uygulanmasına İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik’in “İhlal kararı” başlıklı 69’uncu maddesinde; *“İnceleme ve araştırma sonucunda başvurunun yerinde olduğu kanaatine varılması halinde ihlal kararı verilir.”* hükmü yer almaktadır.

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

9. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendine göre; *“Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek”* Kurumun görevleri arasında sayılmıştır. Bu kapsamda başvuranın psikolojik rahatsızlığından dolayı tekli koğuşa alınması gerektiği iddiası, ceza infaz kurumu idaresinin yanıtları ve konuya ilişkin mevzuat hükümleri ile birlikte incelenip değerlendirilmiştir.

10. Herkesin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkı Anayasa’nın 17’inci maddesinde güvence altına alınmıştır. Maddenin üçüncü fıkrasında kimseye “işkence” ve “eziyet” yapılamayacağı, kimsenin “insan haysiyetiyle bağdaşmayan” ceza veya muameleye tabi tutulamayacağı hüküm altına alınmıştır (Anayasa Mahkemesi [AYM], Cezmi Demir ve Diğerleri, B. Numarası: 2013/293, 17/7/2014, § 80).

11. Devletin bireyin maddi ve manevi varlığını koruma ve geliştirme hakkına saygı gösterme yükümlülüğü, öncelikle kamu otoritelerinin bu hakka müdahale etmemelerini yani anılan maddenin üçüncü fıkrasında belirtilen şekillerde kişilerin fiziksel ve ruhsal zarar görmelerine neden olmamalarını gerektirir. Bu, devletin bireyin vücut ve ruh bütünlüğüne saygı gösterme yükümlülüğünden kaynaklanan negatif ödevidir (AYM, Ertuğrul Ayar, B. Numarası:2016/71478, 24/6/2020, § 22; Cezmi Demir ve diğerleri, § 81).

12. 13.12.2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun’un 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre; *“Ceza infaz kurumlarında hükümlülerin yaşam hakları ile beden ve ruh bütünlüklerini korumak üzere her türlü koruyucu tedbirin alınması zorunludur.”* hükmü yer almaktadır. Kanun’un “Akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlığı olan hükümlülerin cezalarının infazı” başlıklı 18’inci maddesinin birinci fıkrasına göre; *“Hapsedilme ve diğer nedenlerden kaynaklanan akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlıkları bulunup da ruh ve sinir hastalıkları hastanelerinde tutulmaları gerekli görülmeyle infaz kurumlarına geri gönderilenlerin cezaları, belirlenen infaz kurumlarının mahsus bölümlerinde infaz edilir.”*

13. Aynı Kanun’un 25’inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendine göre; ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası alan hükümlü, tek kişilik odada barındırılır. Kanun’un 38’inci maddesinin birinci fıkrasının (f) bendine göre; hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin cezalarının en ağırı hücreye koyma cezasıdır. Hücreye koyma cezası gerektiren eylemin öğrenilmesinden itibaren derhal ve en geç beş gün içinde kurum en üst amirince atanan bir görevli tarafından soruşturmaya başlanacağı ve cezanın ancak disiplin kurulu tarafından verilebileceği de Kanun’un 47’nci maddesinde düzenlenmiştir.

14. Aynı Kanun’un “Hücreye koyma” başlıklı 44’üncü maddesine göre; *“(1) Hücreye koyma cezası, hükümlünün eylemlerinin nitelik ve ağırlığına göre bir günden yirmi güne kadar, açık havaya çıkma hakkı saklı kalmak üzere, geceli ve gündüzlü bir hücrede tek başına tutulması ve her türlü temastan yoksun bırakılmasıdır.*

(2) Bir günden on güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

...

e) Hükümlü ve tutukluları daha az cezayı gerektiren şekilde kasten yaralamak.

...

g) Üçüncü fıkranın (g) bendinde belirtilenler dışında kalıp da Kanuna uygun olarak yasaklanmış bulunan her türlü eşya, araç, gereç veya malzemeyi ceza infaz kurumlarına sokmak, bulundurmak, kullanmak.

(3) On bir günden yirmi güne kadar hücreye koyma cezasını gerektiren eylemler şunlardır:

...

g) Her türlü ateşli silah, mermi, patlayıcı madde, kesici, delici, yaralayıcı, bereleyici alet, yakıcı, aşındırıcı, boğucu, bayıltıcı, kör edici gaz ve ecza, her türlü zehir ve uyuşturucu ilaç ve madde, cep telefonu, telsiz ve sair elektronik haberleşme aracını kuruma sokmak, bulundurmak, kullanmak.”

15. 5275 sayılı Kanun'un "Hükümlünün barındırılması ve yatırılması" başlıklı 63'üncü maddesinin birinci fıkrasında; "Tehlikeli hali bulunan hükümlü ancak bir veya üç kişilik odalarda, diğer hükümlüler ise kurumun fiziki yapısı, kapasite durumu ve güvenlik gerekleri göz önüne alınarak cezaevi yönetimi tarafından belirlenecek sayıda mahkûmun kalabileceği odalarda barındırılır." hükmü yer almaktadır.

16. Ceza infaz kurumlarında hükümlü ya da tutuklu statüsüyle tutulan kişilerin hücre hapsine alınmasının ya da diğer tutulanlardan ayrılmasının tek başına Anayasa'nın 17'nci maddesine aykırı bir durum oluşturmadığı Anayasa Mahkemesinin kararlarında belirtilmiştir. Buna göre disiplinin sağlanması, güvenlik gerekçesi veya ayrı tutulan kişiyi diğer tutulan kişilerden korumak kaygısıyla bu tür uygulamalar yapılması mümkündür (AYM, Turan Günana, B. Numarası: 2013/3550, 19/11/2014, § 43).

17. Yukarıdaki hükümler çerçevesinde başvuranın tek kişilik koğuşa alınabilmesi için;

- Akıl hastalığı dışında ruhsal rahatsızlığının bulunması ve bunun sağlık kurulu raporu ile belgelenmesi,
- Ağrılaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılmış olması,
- "Hücreye koyma" cezasını almış olması,
- Tehlikeli hali bulunan hükümlü sayılması hallerinden birinin bulunması gerekmektedir.

18. Muhatap Kurumun cevabi yazısında da Kurumdaki tek kişilik koğuşların; ağrılaştırılmış müebbet hapis cezası verilen hükümlüler, disiplin cezası alıp hücre cezası çekecek olanlar, bulaşıcı hastalığı olanlar ve kısa süreli tedbir amaçlı barındırılması gereken mahpuslar için ayrıldığı belirtilmiştir.

19. Başvuran her ne kadar psikolojik sorunlarının olduğunu ve kendisine ya da başka mahpuslara zarar verme ihtimalinin bulunduğunu iddia etmiş olsa da, Elazığ Fethi Sekin Şehir Hastanesinden alınan 10.01.2022 tarihli Durum Bildirir Sağlık Kurulu Raporunda "tek kişilik koğuşa geçmesine sağlık yönünden bir gerek bulunmadığı" şeklinde görüş bildirilmiştir. Ayrıca başvuranın avukatı tarafından Kurumumuza sunulmuş olan ilaç ve sağlık raporları incelendiğinde, bu raporların 1994-2015 tarihleri arası için geçerli olduğu, başvuru tarihi itibarıyla geçerli bir raporun sunulmamış olduğu tespit edilmiştir.

20. Ağrılaştırılmış müebbet hapis cezası ile cezalandırılmayan başvuranın, başvuru tarihi itibarıyla disiplin cezası olarak "hücreye koyma" cezasını da almamış olduğu Kurumumuza gönderilen bilgi ve belgelerden anlaşılmıştır. Başvuranın avukatı tarafından gönderilen ... 5. Asliye Ceza Mahkemesinin 16.03.2022 tarihli tensip zaptı incelendiğinde; başvuranın "infaz kurumuna yasak eşya sokma ve basit yaralama" suçlarından yargılanmasına başlandığı, söz konusu fiilleri Kurumdaki başka bir mahpus ile birlikte yine Kurumda bulunan diğer bir mahpusa karşı işlediği anlaşılmıştır. Başvuranın avukatı tarafından gönderilen dilekçede başvuranın, diğer mahpuslarla arasında husumetin bulunduğu belirtilmesine rağmen tensip zaptında bu iddiayı ispatlayacak bir hususun bulunmadığı anlaşılmış, bunun dışında iddiayı kanıtlayabilecek herhangi bir belge Kurumumuza

gönderilmemiştir.

21. Başvuranın “tehlikeli hali bulunan hükümlü” sayılmasına ilişkin herhangi bir belgenin de Kurumumuza gönderilmediği tespit edilmiştir.

22. Sonuç olarak tüm bu açıklamalar birlikte değerlendirildiğinde; muhatap Kurumun, kötü muamele teşkil edecek herhangi bir eylem ve işleminin bulunmadığı değerlendirilmektedir. Bu çerçevede, 20.04.2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu’nun 9’uncu maddesinin birinci fıkrasının (i) bendi kapsamında kötü muamele yasağının "*ihlal edilmediği*" kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

1. Başvuruda KÖTÜ MUAMELE YASAĞININ İHLALİ YAPILMADIĞINA,
2. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,
3. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine, 13.10.2022 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Av. Harun MERTOĞLU
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Dilek ERTÜRK
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Ünal SADE
Kurul Üyesi

e-imzalıdır

Av. Zennure BER
Kurul Üyesi